

Richard Apostle í skúlanum í Porkeri:

– Vit skulu gera sið- irnir meira gagnligir fyri nútíðina

Professorin í samfelags- og mannfrøði, Richard Apostle, helt sunnudagin ein áhugaverdan fyrilestur í skúlanum í Porkeri. Evnið bar heitið »Hvat kann gerast fyrri at menna eitt lokalsamfelag«

JOHN JOHANNESSEN

Sjálvt um áhoyrarafjöldin ikki var tann heilt stóra, so var tað ein rættuliga áhugað áhoyrarafjöld, ið sunnukvöldið var komin saman í skúlanum í Porkeri at lurta eftir fyrilestrinum hjá Richard Apostle. Hesin fyrilestur var ikki ein trúðarligur fyrilestur, sum navnið á manninum kundi bent á, men ein fyrilestur um, hvussu til ber at menna útjaðaraðkir í smásamfeløgum.

Partur av nýggja granskingsarðepilinum

Tað var tann nýggi granskingsarðepilin í Klaksvík, ið hevði tikið stig til fyrilestrurin í Porkeri, sum var fíggaður av Suðuroyar Sparikassa. Richard Apostle er nevniliga tann maðurin, ið hesin nýggi granskingsarðepilin ætlar at seta sítt álit á, og hava stigtakararnir tí gjørt avtalu við hann, um at hann skal vera leiðari á deplinum.

Richard Apostle er professorin innan samfelagsfrøði og mannfrøði á Dalehousie University í Halifax, og hevur hann arbeitt nógv við at kanna menningina av smásamfeløgum. Hann hevur millum annað í juni í ár, í samstarvi við lærda háskúlan í Tromsø í Noregi, útgivið eitt rúgvusmikið

verk um júst hetta sama evnið.

Vit líkjaðst nógv hinum smásamfeløgum

Apostle byrjaði fyrilestrin við tosa um fiskivinnukreppu í norður Noregi og Kanada, ið eins og í Føroyum hava verið stórir smeitur fyrri samfeløgini. Men, sum hann segði, so hava tey á hvør sín hátt roynt at koma sær burtúr aftur kreppuni. Hann greiddi frá stóru kreppuni, ið rakti Kanada í 1992, tá ið toskurin við New Foundland heilt hvarv. Og hóast vit nú eru komin til 1998, so hevur ikki eydnast stjórnin at koma við nakrari loysn. Tí, sum hann segði, so hevur stjórnin als ikki verið før fyrri at viðgera hetta málið nógv væl.

Harafturimót, so hava fólk í norður Noregi verið før fyrri at fingið bilbukt við fiskivinnukreppuni, ið rakti tey í 1989, soleiðis at ein dag kann siga, at kreppan hjá teimum endaði í 1993.

Apostle segði orsøkina til, at kreppan í norður Noregi endaði so skjótt var, at norðmenn fóru beinan vegin inn og steðgaðu fiskiskapin um á hóttu fiskastovnarnar. Harafturimót er stóðan í New Foundlandi tann, at stjórnin hevur brúkt eina rúgvu av peningi fyrri at fáa fólk í aðrar vinnur enn

fiskivinnuna. Hetta hevur ikki eydnast, og tískil er kreppan bara versna, av tí at so stór peningangeld er nýtt og einki fingið burtúr.

Gagnnýta mentanarligu virðini

Eitt, ið Richard Apostle kom nógv inn á, var týðningurin av okkara mentanarligu virðum. Hann legði dent á, at eitt samfelag, sum t.d. Føroyar, ið hevur eina rúgvu av gomlum mentanarligum virðum, skal stremba eftir at kunna gagnnýta hesi virðir vinnuliga í nútíðarsamfelagnum.

Hann nýtti nógv orðið *embeddedness*, tá ið hann tósaði um hesi mentanarligu virðir. Hetta orðið merkir, at vera inngrógvinn í samfelagið. Besta dømi um, hvat hetta í veruleikanum merkir hevði Ólavur Waag Høgenesen. Hann nýtti dømi um gomlu 54 støðina í Klaksvík. Fólkini, ið arbeiddu har, fóru so inngrógvinn í arbeiðið og samfelagið, at væl bar til at ringja til støðina og spyrja um telefonnummarið hjá elsta soninum hjá einum ella øðrum gomlum manni úr Klaksvík, uttan at neyðugt var at ivast í at fáa svar.

Tað, ið Apostle vildi hava okkum at skilja, viðvíkjandi hugtakinum um at vera inngrógvinn var, at vit mugu

ansa eftir, ikki at halda so fast við tey gomlu virðini, at vit ikki koma víðari. Men, tað ið vit skulu gera er, at vit skulu flyta okkara gomlu virðir til nútíðarsamfelagið og gagnnýta tey á bestan hátt har. Eitt dømi um hetta var, at vit kunnu nýta teir inngrógvnu eginleikarnar, ið fólk í smásamfeløgum hava viðvíkjandi tóttum sambandi við hvønn annan til at samskipta við onnur smásamfeløg gjøgnum internetið. Gjøgnum internetið kundu vit so skift ímillum okkum royndir innan øll muglig viðurskipta, ið smásamfeløg hava felags.

Verið varin við-víkjandi ferðavinnuni

Apostle helt, at vit skulu vera varin viðvíkjandi ferðavinnuni í Føroyum. Vit skulu ikki leggja okkum eftir, at ferðavinnan skal gerast tann heilt stóra bjargingin fyrri okkum.

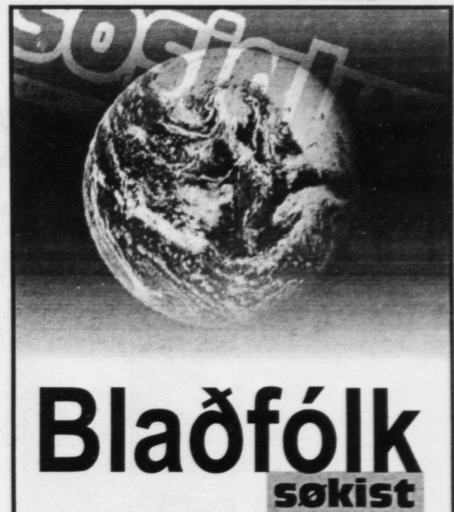
Orsøkina til hetta segði hann vera, at flestu stórvirnin innan ferðavinnuna eru láglønt tænaustørv, ið hvørki geva tað stóra avkastid í lumman hjá tí einstaka ella sum skattur í landskassan.

Týðningarmikið at kunna nýta útbúgvandi fólk

Móti endanum tósaði Richard Apostle um, hvussu týðningarmikið tað er, at kunna nýta útbúgvandi fólk úti í útjaðaranum, eins og tey verða nýtt á meginøkjunum.

Hann nevndi, at tað var farin fram ein verulig útflyting av ungum fólki burtur frá útjaðaraðkjunum í Kanada. Orsøkina til hetta segði hann vera teirri, at foreldrini høvdu eggjað hesum ungu til at nema sær útbúgvning, og tá ið tey fóru liðug við útbúgvningina, so var einki starv í útjaðaranum, ið tey kundu nýta útbúgvningina til.

Ólavur Waag Høgenesen greiddi síðani frá, at stóða var tann sama í Føroyum, og Apostle kom við teirri loysn, at útjaðaraðkjini kundu leggja seg eftir at selja vitan gjøgnum internetið. Á hendan hátt kundi tað gjørst liviligt í útjaðaranum, eisini hjá fólki við útbúgvning, helt hann.

til Tíðindablaðið Sosialin

Hevur tú hug at royna teg á einum arbeiðsplássi, har tað er ferð á allan dagin, har ein deadline er ein partur av hvørjum einasta arbeiðsdegi, og har tú allatíðina fært nýggjar og spennandi uppgávur. So er hetta kanska møguleikin hjá tær.

Vit hava brúk fyrri blaðfólki til starv í blaðhúsinum á Argjum beinanvegin. Vit bjóða eitt hendingarrikt og fjølbroytt starv, har tú gerst partur av eini vælvirkandi redaktión, og sleppur at royna teg við alskyns uppgávum.

Tað er ein treyt, at tú dugir at orða teg lætt og neyvt á føroyskum, at tú fylgir við í tí, sum hendir og røstir í okkara samfelag, og tað er ein fyrimunur um tú hevur útbúgvning sum blaðfólk ella líkandi útbúgvning. Tað er eisini ein fyrimunur, um tú hevur kunnleika til teldur.

Tíðindablaðið Sosialin er eitt blað, har tað hendir nakað. Vit eru allatíðina úti um okkum, og fimm ferðir um vikuna koma vit á gøtuna við einum nýggjum og feskum blaði. Umframt tað verður blaðið hvønn dag eisini lagt á internetið.

Umsóknir við møguligum prógvum og viðmælum skulu sendast til:

Tíðindablaðið
Sosialin,
Postsmoga 76,
110 Tórshavn
Viðmerkjast skal »umsókn«

Hevur tú hug at frætta nærri um okkara tilboð, kanst tú venda sær til Jan Müller, blaðstjóri, á telefon 311820.

Tíðindablaðið
SOSIALURIN
www.sosialurin.fo

P.O. Box 76 - 110 Tórshavn
Tlf. 3118 20 - Fax 31 47 20
E-mail: sosialurin@sosialurin.fo

Sosialurin er eitt livandi og spennandi arbeiðspláss. Her starvast í dag uml. 25 fólk. Uppgávurnar eru bæði áhugaverdar og fjølbroyttar. Blaðið kemur út 5 ferðir um vikuna.

Á prentsmíðjuni, sum er partur av fyrirkjuni, verða umframt Sosialin eisini prentað onnur blað. Sosialurin umsetti í fjør fyrri stívliga 8 mill. kr.